



05-4506832



pustaka.upsi.edu.my



Perpustakaan Tuanku Bainun
Kampus Sultan Abdul Jalil Shah



PustakaTBainun



ptbupsi



PEMBINAAN DAN PENILAIAN MODUL PEMBELAJARAN BAHASA ARAB UNTUK WARGA EMAS



05-4506832



pustaka.upsi.edu.my



Perpustakaan Tuanku Bainun
Kolek Oleh Sultan Abdul Jalil Shah



PustakaTBainun



ptbupsi

NOR YAZIDAH BT YAHYA



05-4506832



pustaka.upsi.edu.my



Perpustakaan Tuanku Bainun
Kampus Sultan Abdul Jalil Shah



PustakaTBainun



ptbupsi



HAK CIPTA

Semua bahan yang terkandung dalam tesis ini, termasuk teks tanpa had, logo, iklan, gambar dan semua karya seni lain, adalah bahan hak cipta Universiti Putra Malaysia kecuali dinyatakan sebaliknya. Penggunaan mana-mana bahan yang terkandung dalam tesis ini dibenarkan untuk tujuan bukan komersil daripada pemegang hak cipta. Penggunaan komersil bahan hanya boleh dibuat dengan kebenaran bertulis terdahulu yang nyata daripada Universiti Putra Malaysia,

Hak cipta © Universiti Putra Malaysia





Abstrak tesis yang dikemukakan kepada Senat Universiti Putra Malaysia sebagai memenuhi keperluan untuk ijazah Doktor Falsafah

PEMBINAAN DAN PENILAIAN MODUL PEMBELAJARAN BAHASA ARAB UNTUK WARGA EMAS

Oleh

NOR YAZIDAH BT YAHYA

Disember 2018

Pengerusi : **Profesor Madya Che Radiah Mezah, PhD**

Fakulti : **Bahasa Moden dan Komunikasi**

Metakhir ini, banyak modul pembelajaran bahasa Arab telah diusahakan untuk memenuhi minat orang awam, terutamanya warga emas. Namun, modul berkenaan kurang memenuhi pendekatan dan prinsip pembelajaran golongan ini serta tidak didahului oleh satu analisis keperluan. Hasilnya, modul ini telah membantut minat ptbupsi serta membalaskan penguasaan mereka untuk mempelajari bahasa ini. Oleh itu, kajian ini bertujuan membina dan menilai modul pembelajaran bahasa Arab untuk warga emas berdasarkan analisis keperluan yang telah dijalankan serta prinsip Andragogi. Kajian ini menggunakan kaedah kajian Reka Bentuk dan Pembinaan (*Design and Developmental Research Approach*) untuk membina modul. Berpandukan kaedah ini, kajian ini dibahagikan kepada dua fasa. Fasa pertama; iaitu Fasa Reka Bentuk dan Pembinaan melibatkan proses reka bentuk dan pembinaan modul pembelajaran bahasa Arab untuk warga emas yang terdiri daripada 10 unit. Selanjutnya, fasa kedua kajian ini; iaitu Fasa Pelaksanaan dan Penilaian Kebolehgunaan memfokuskan kebolehgunaan modul, yang kemudiannya dinilai oleh pakar dan juga responden kajian yang terdiri daripada seorang pengajar dan 25 orang pelajar warga emas. Dapatan kajian fasa pertama telah berjaya menghasilkan modul pembelajaran bahasa Arab untuk warga emas yang dikenali sebagai MOBAWE. Modul ini terdiri daripada empat (4) komponen utama, iaitu objektif, kandungan, penyampaian bahan dan penilaian. Komponen kandungan pula merangkumi empat (4) elemen; iaitu tema agama, tema komunikasi, unsur dan kemahiran bahasa yang diterima dengan pembetulan setelah dinilai oleh sekumpulan pakar. Dapatan untuk fasa kedua menunjukkan pelaksanaan MOBAWE adalah berada pada tahap praktis, berkesan, sesuai dan boleh digunakan. Dapatan temu bual dan pemerhatian yang dianalisis secara kualitatif telah membuktikan bahawa pelajar warga emas mampu mempelajari bahasa Arab dengan lebih berkesan menggunakan MOBAWE. Mereka turut mencadangkan agar latihan pengukuhan bersumberkan al-Quran digandakan, serta aktiviti ulang kaji lebih diutamakan berbanding dengan





05-4506832



pustaka.upsi.edu.my



Perpustakaan Tuanku Bainun
Kampus Sultan Abdul Jalil Shah



PustakaTBainun



ptbupsi

ujian pencapaian akhir kursus. Penjenamaan semula istilah 'ujian pencapaian akhir kursus' sebagai 'ulang kaji' juga mengurangkan tekanan mereka. Selain itu, kajian ini juga mendapati bahawa penggunaan transliterasi dalam pembelajaran bahasa Arab tidak disenangi oleh pelajar warga emas.



05-4506832



pustaka.upsi.edu.my



Perpustakaan Tuanku Bainun
Kampus Sultan Abdul Jalil Shah



PustakaTBainun



ptbupsi



05-4506832



pustaka.upsi.edu.my



Perpustakaan Tuanku Bainun
Kampus Sultan Abdul Jalil Shah



PustakaTBainun



ptbupsi



Abstract of thesis presented to the Senate of Universiti Putra Malaysia in fulfillment of the requirement for the degree of Doctor of Philosophy

DESIGN AND EVALUATION OF THE ARABIC LANGUAGE LEARNING MODULE FOR SENIOR CITIZEN STUDENTS

By

NOR YAZIDAH BT YAHYA

December 2018

Cheairazali : Associate Professor Che Radiah Mezah, PhD

Faculty : Modern Languages and Communication

In recent years, Arabic learning modules have been developed abundantly to meet the growing interest of the public, especially senior citizens. However, those existing modules do not consider the approaches and principles of adult learning and are not preceded by needs analysis. Hence, the modules decrease learners interest in learning the language, and restrict the ability to master it. Therefore, this research aims to develop and evaluate an Arabic language learning module for senior citizens, based on the needs analysis carried out, and also the principles of andragogy. It uses the Design and Developmental Research Approach for module development. Based on this approach, this research is divided into two phases. The first phase is the Design and Development phase of Arabic language learning module for senior citizen students that consists of ten (10) units. Subsequently, the second phase is the Implementation and Usability Evaluation phase that focuses on the usability of the module, which was later evaluated by experts as well as research respondents, consisting of an instructor, and 25 senior citizen students. Findings of the first phase have successfully helped in developing an Arabic language learning module for senior citizen students known as MOBAWE. This module is made up of four (4) main components, which include objectives, contents, delivery of materials, and evaluation. The contents include four (4) elements, which are religious themes, communication themes, language elements, and language skills that have been amended based on evaluation by a group of experts. Findings of the second phase showed that the implementation of MOBAWE was practical, effective, appropriate, and usable. Interviews and observations data which has been qualitatively analysed proved that the senior citizen students are able to learn Arabic more effectively using MOBAWE. In fact, the students suggested additional Quran-based exercises, and they preferred revisions over final evaluation of the course. The re-naming of the terms 'final evaluation test' to 'revision' helps to reduce stress. In addition, the





05-4506832



pustaka.upsi.edu.my



Perpustakaan Tuanku Bainun
Kampus Sultan Abdul Jalil Shah



PustakaTBainun



ptbupsi

research revealed that senior citizen students were not in favour of the use of transliteration in learning Arabic.



05-4506832



pustaka.upsi.edu.my



Perpustakaan Tuanku Bainun
Kampus Sultan Abdul Jalil Shah



PustakaTBainun



ptbupsi



05-4506832



pustaka.upsi.edu.my



Perpustakaan Tuanku Bainun
Kampus Sultan Abdul Jalil Shah



PustakaTBainun



ptbupsi



PENGHARGAAN

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
أَلْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ، وَالصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ عَلَى أَشْرَفِ الْأَنْبِيَاءِ وَالْمُرْسَلِينَ،
سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِهِ وَصَحْبِهِ أَجْمَعِينَ.

Segala puji bagi Allah S.W.T di atas limpah kurnia-Nya yang menganugerahkan segala nikmat yang tidak terhingga banyaknya. Selawat dan salam ke atas junjungan besar Nabi Muhammad S.A.W., utusan mulia pembawa rahmat ke seluruh alam, menjadikan kita ummah cemerlang di akhir zaman.

Pengkaji mengucapkan setinggi kesyukuran ke hadrat Allah S.W.T. kerana sentiasa mengurniakan kekuatan, kesabaran dan kesungguhan untuk menyelesaikan kajian ini bagi memartabatkan pembelajaran bahasa Arab dalam kalangan pelajar warga emas di Malaysia ini khasnya dan untuk semua pencinta bahasa Arab amnya.. Sesungguhnya kajian ini tidak akan tercapai hasilnya tanpa adanya pertolongan, bantuan dan tunjuk ajar dari pelbagai pihak.



Di kesempatan ini, pengkaji ingin merakamkan setinggi-tinggi penghargaan dan terima kasih terutamanya kepada Penyelia Kajian, PM Dr Che Radiah Binti Mezah, Dr. Nik Farhan Mustapha dan Dr Mohd Sukki bin Othman yang telah banyak memberi bimbingan, tunjuk ajar dan sokongan moral kepada pengkaji untuk menyiapkan kajian ini. Setinggi-tinggi penghargaan juga diucapkan buat semua Panel Pemeriksa Tesis Dr Pabiyah Toklubok@Hajimaming, PM Dr Abd Rauf Bin Hassan, PM Dr Zamri bin Ariffin dan PM Dr Mohamad bin Seman yang berusaha menambah nilai kajian pengkaji. Tidak lupa kepada Dekan dan Timbalan Dekan Fakulti Bahasa Dan Komunikasi UPM termasuk juga para pensyarah di fakulti ini yang tidak jemu mencurahkan segala ilmu kepada anak didik terutamanya. Tidak ketinggalan kepada rakan-rakan kakitangan Universiti Pusat Bahasa dan Pengajian Umum, Pendidikan Sultan Idris, yang banyak membantu dalam memberi maklumat dan berkongsi pengalaman serta memotivasikan pengkaji. Penghargaan juga buat para anak didik pengkaji daripada Universiti Pendidikan Sultan Idris yang diibaratkan sebagai "bidadari syurga" yang turut membantu dan mendoakan pengkaji sepanjang tempoh pengajian

Pengkaji begitu menghargai dan berterima kasih kepada Pengerusi Masjid Masjid Sultan Salehuddin Shah yang merupakan Masjid Negeri Selangor serta para pegawainya., kerana telah membenarkan pengkaji mengimplimentasikan MOBAWE yang dihasilkan oleh pengkaji sebagai bahan untuk memperolehi data kajian. Tidak





dilupakan juga para peserta warga emas yang bersedia secara sukarela menjadi responden kajian.

Akhir sekali, sekalung penghargaan dan terima kasih khusus buat suami tercinta, Januar Khairul Bakar Bin Burhanuddin Ali yang banyak berkorban perasaan dan tidak jemu memberi semangat kepada isteri untuk cemerlang dalam pengajian dan kerjaya. Buat adik beradik nun yang jauh di mata atas doa dan dorongan yang diberikan untuk kejayaan adinda. Begitu juga buat tiga orang cahaya mata tersayang yang juga jauh di mata, kalian sentiasa di hati bonda; Abdullah Ali Al baqir, Ahmadul Muttaqin Ali dan Ibrahim Nuruddin Ali yang sering mendoakan kejayaan bonda dalam munajat kalian .

Keikhlasan dan ketulusan budi yang diberikan sangatlah dikagumi dan dihargai. Hanya Allah S.W.T yang akan membalas segala jasa baik tersebut. Amiin...

Nor Yazidah Binti Yahya
No.37, Jalan W/M 3A/11,
Bandar Behrang 2020,
35900 Tanjung Malim,
Perak Darul Ridzuan.



17 Ogos 2018M
1438H





Saya mengesahkan bahawa satu Jawatankuasa Peperiksaan Tesis telah berjumpa pada 3 Disember 2018 untuk menjalankan peperiksaan akhir bagi Nor Yazidah bt Yahya bagi menilai tesis beliau yang bertajuk "Pembinaan dan Penilaian Modul Pembelajaran Bahasa Arab untuk Warga Emas" mengikut Akta Universiti dan Kolej Universiti 1971 dan Perlembagaan Universiti Putra Malaysia [P.U.(A) 106] 15 Mac 1998. Jawatankuasa tersebut telah memperakukan bahawa calon ini layak dianugerahi ijazah Doktor Falsafah.

Ahli Jawatankuasa Peperiksaan Tesis adalah seperti berikut:

Pabiyah Hajimaming @ Pabiyah TokJubok, PhD

Pensyarah Kanan

Fakulti Bahasa Moden dan Komunikasi

Universiti Putra Malaysia

(Pengerusi)

Abd Rauf bin Hassan, PhD

Profesor Madya

Fakulti Bahasa Moden dan Komunikasi

Universiti Putra Malaysia

(Pemeriksa Dalam)

Mohammad bin Seman, PhD

Profesor Madya

Universiti Malaysia

Malaysia

(Pemeriksa Luar)

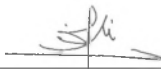
Zamri bin Arifin, PhD

Profesor Madya

Universiti Kebangsaan Malaysia

Malaysia

(Pemeriksa Luar)



RUSLI HAJI ABDULLAH, PhD

Profesor dan Timbalan Dekan

Sekolah Pengajian Siswazah

Universiti Putra Malaysia

Tarikh: 23 Mei 2019





Tesis ini telah dikemukakan kepada Senat Universiti Putra Malaysia dan telah diterima sebagai memenuhi syarat keperluan untuk ijazah Doktor Falsafah. Ahli-ahli Jawatankuasa Penyeliaan adalah seperti berikut:

PM Dr Che Radiah Binti Mezah

Profesor Madya

Fakulti Bahasa Moden dan Komunikasi

Universiti Putra Malaysia

(Pengerusi)

Nik Farhan binti Mustapha, PhD

Pensyarah Kanan

Fakulti Bahasa Moden dan Komunikasi

Universiti Putra Malaysia

(Ahli)

Mohd Sukki bin Othman, PhD

Profesor Madya

Fakulti Bahasa Moden dan Komunikasi

Universiti Putra Malaysia

(Ahli)



ROBIAH BINTI YUNUS, PhD

Profesor dan Dekan

Sekolah Pengajian Siswazah

Universiti Putra Malaysia

Tarikh: **17 JUN 2019**





Perakuan pelajar siswazah

Saya memperakui bahawa

- tesis ini adalah hasil kerja saya yang asli;
- setiap petikan, kutipan dan ilustrasi telah dinyatakan sumbernya dengan jelas;
- tesis ini tidak pernah dimajukan sebelum ini dan tidak dimajukan serentak dengan ini, untuk ijazah lain sama ada di Universiti Putra Malaysia atau institusi lain;
- hak milik intelek dan hakcipta tesis ini adalah hak milik mutlak Universiti Putra Malaysia, mengikut Kaedah-Kaedah Universiti Putra Malaysia (Penyelidikan) 2012;
- kebenaran bertulis daripada penyelia dan pejabat Timbalan Naib Canselor (Penyelidikan dan Inovasi) hendaklah diperolehi sebelum tesis ini diterbitkan (dalam bentuk bertulis, cetakan atau elektronik) termasuk buku, jurnal, modul, prosiding, tulisan popular, kertas seminar, manuskrip, poster, laporan, nota kuliah, modul pembelajaran atau material lain seperti yang dinyatakan dalam Kaedah-Kaedah Universiti Putra Malaysia (Penyelidikan) 2012;
- tiada plagiat atau pemalsuan/fabrikasi data dalam tesis ini, dan integriti ilmiah telah dipatuhi mengikut Kaedah-Kaedah Universiti Putra Malaysia (Pengajian Siswazah) 2003 (Semakan 2012-2013) dan Kaedah-Kaedah Universiti Putra Malaysia (Penyelidikan) 2012. Tesis ini telah diimbaskan dengan perisian pengesanan plagiat.



Tandatangan : 

Tarikh: 4 . 9 . 2019

Nama dan No. Matrik : Nor Yazidah Bin Yahya, GS33997



**Perakuan Ahli Jawatankuasa Penyelidikan**

Dengan ini diperakukan bahawa:

- penyelidikan dan penulisan tesis ini adalah di bawah selian kami;
- tanggungjawab penyeliaan sebagaimana yang dinyatakan dalam Universiti Putra Malaysia (Pengajian Siswazah) 2003 (Semakan 2012-2013) telah dipatuhi.

Tandatangan :
Nama Pengerusi
Jawatankuasa
Penyeliaan :

PROF. MADYA DR. CHE RADIAH MEZAH
Jabatan Bahasa Asing
Fakulti Bahasa Moden dan Komunikasi
Universiti Putra Malaysia
43400 Serdang Selangor

Tandatangan :
Nama Ahli
Jawatankuasa
Penyeliaan :

DR. NIK FARHAN MUSTAPHA
Pensyarah Kemahiran
Jabatan Bahasa Asing
Fakulti Bahasa Moden dan Komunikasi
Universiti Putra Malaysia
43400 UPM SERDANG

NIK FARHAN MUSTAPHA



Tandatangan :
Nama Ahli
Jawatankuasa
Penyeliaan :

MOHD SUKKI OTHMAN

PROF. MADYA DR. MOHD SUKKI OTHMAN
Pensyarah
Jabatan Bahasa Asing
Fakulti Bahasa Moden dan Komunikasi
Universiti Putra Malaysia
43400 UPM SERDANG
SELANGOR DARUL EHSAN



**JADUAL KANDUNGAN****Muka surat**

ABSTRAK	i
ABSTRACT	iii
PENGHARGAAN	v
PENGESAHAN	vii
PERAKUAN	ix
SENARAI JADUAL	xv
SENARAI RAJAH	xvi
SENARAI TRANSLITERASI	xix
SENARAI SINGKATAN	xxi
SENARAI LAMPIRAN	xxii

BAB

1	PENGENALAN	1
1.1	Pendahuluan	1
1.2	Latar Belakang	1
1.3	Penyataan Masalah	2
1.4	Objektif dan persoalan Kajian	5
1.4.1	Objektif Fasa Pertama	5
1.4.2	Persoalan kajian fasa pertama adalah:	5
1.4.3	Objektif Fasa Kedua	6
1.4.4	Persoalan kajian fasa kedua ini adalah:	6
1.5	Kepentingan Kajian	6
1.6	Batasan Kajian	7
1.7	Definisi Operasional	7
1.7.1	Pembinaan	7
1.7.2	Penilaian	7
1.7.3	Pembelajaran dewasa (Andragogi)	8
1.7.4	Warga emas	8
1.7.5	Modul berteraskan Bahan	8
1.7.6	Fasa	8
1.7.7	Komponen	9
1.7.8	Elemen	9
1.7.9	Prototaip	9
1.8	Kesimpulan	9
2	TINJAUAN LITERATUR	10
2.1	Pendahuluan	10
2.2	Pembelajaran Dewasa	10
2.2.1	Konsep pembelajaran dewasa (Andragogi)	10
2.2.2	Prinsip Knowles dalam Pembelajaran dewasa	11
2.3	Pembelajaran Warga Emas	13
2.3.1	Pembelajaran Bahasa dalam Kalangan Warga Emas	18





2.4	Analisis keperluan Pembelajaran Bahasa Arab Warga Emas	20
2.4.1	Analisis keperluan dalam pembelajaran bahasa Arab untuk tujuan khusus	21
2.4.2	Analisis keperluan dalam pembinaan modul bahasa Arab	22
2.4.3	Kajian berkaitan keberkesanan modul dan modul efektif	25
2.4.4	Analisis keperluan dalam pembelajaran bahasa Arab untuk warga emas	25
2.5	Komponen Asas Dalam Pembinaan Modul Bahasa Arab	27
2.5.1	Objektif Modul	28
2.5.1.1	Tujuan Agama	29
2.5.1.2	Tujuan Komunikasi	29
2.5.1.3	Tujuan Kemasyarakatan	30
2.5.2	Kandungan Modul	30
2.5.2.1	Tema Agama	31
2.5.2.2	Tema Komunikasi	32
2.5.2.3	Unsur Bahasa	32
2.5.2.4	Kemahiran Bahasa	35
2.5.3	Proses Pengajaran dan Pembelajaran	38
2.5.4	Penilaian	41
2.5.4.1	Ujian Penilaian Berterusan (Formatif)	42
2.5.4.2	Ujian Penilaian Akhir (Sumatif)	43
2.6	Kesimpulan	44

**3**

METODOLOGI		45
3.1	Pendahuluan	45
3.2	Reka Bentuk Kajian	45
3.2.1	Rasional untuk Pendekatan Kajian Rekaan dan Pembinaan (DDR)	45
3.2.2	Kerangka kajian	47
3.2.3	Fasa 1: Analisis	48
3.2.4	Fasa 2: Reka Bentuk	52
3.2.5	Fasa 3: Pembinaan	53
3.2.6	Fasa 4: Pelaksanaan	54
3.2.7	Fasa 5: Penilaian	55
3.3	Peserta	56
3.3.1	Pengajar	56
3.3.2	Pelajar Warga Emas	57
3.3.3	Pakar	57
3.4	Kriteria Kualiti Modul	58
3.5	Kaedah Pengumpulan Data	59
3.5.1	Kaedah Kualitatif	59
3.5.2	Penilaian Modul	59
	3.5.2.1 Fasa penilaian formatif rekabentuk modul	60
	3.5.2.2 Fasa penilaian formatif pembinaan modul	61
	3.5.2.3 Fasa penilaian formatif pelaksanaan modul	61
3.6	Prosedur Analisis Data	66





3.6.1	Analisis Data Teks	66
3.6.2	Analisis Data Video	67
3.7	Keabsahan	68
3.7.1	Keabsahan dalaman	68
3.7.2	Keabsahan luaran	68
3.8	Kesimpulan	68
4	ANALISIS REKA BENTUK DAN PEMBINAAN	69
4.1	Pendahuluan	69
4.2	Komponen Utama MOBAWE	69
4.3	Elemen MOBAWE	72
4.3.1	Elemen dalam komponen objektif MOBAWE	73
4.3.2	Elemen bagi komponen kandungan MOBAWE	76
4.3.2.1	Tema Agama	77
4.3.2.2	Tema Komunikasi	79
4.3.2.3	Unsur Fonologi dan morfologi	80
4.3.2.4	Unsur: Kosa Kata	81
4.3.3	Elemen bagi komponen penyampaian	89
4.3.4	Elemen bagi komponen penilaian	90
4.4	Ciri praktikal	96
4.4.1	Transliterasi	97
4.4.2	Glosari perkataan	97
4.4.3	Penggunaan Terjemahan Perkata	97
4.4.4	Panduan menggunakan kamus	97
4.4.5	Penomboran muka surat dalam dua bentuk	98
4.4.6	Arahan soalan disediakan terjemahan	98
4.4.7	Aktiviti mudah dalam latihan penilaian	98
4.4.8	Saiz huruf Arab yang Besar	99
4.5	Pengesahan Pakar dalam Fasa Pembinaan	99
4.5.1	Pengesahan Pakar bagi Komponen dalam MOBAWE	99
4.5.2	Pengesahan Pakar bagi Elemen dalam Komponen Objektif	100
4.5.3	Pengesahan Pakar bagi Elemen Komponen Kandungan	100
4.5.3.1	Pengesahan Pakar bagi Elemen Komponen Kandungan Bertema	100
4.5.3.2	Penyusunan semula dialog dalam tajuk tema komunikasi	101
4.5.3.3	Pemilihan teks untuk tajuk pelajaran di bawah tema agama	101
4.5.3.4	Pengesahan Pakar bagi Elemen Unsur Bahasa Komponen Kandungan	101
4.5.4	Pengesahan Pakar bagi Elemen Komponen Proses Pembelajaran dan Pengajaran	103
4.5.5	Pengesahan Pakar bagi Elemen Komponen Penilaian	103
4.5.5.1	Pembentukan ayat mudah dari kosa kata yang telah dipelajari	104





	4.5.5.2 Menggunakan arahan soalan yang lebih mudah	104
	4.5.6 Pengesahan Pakar bagi Ciri Praktikal MOBAWE	105
	4.5.6.1 Transliterasi	105
	4.5.6.2 Panduan kamus	105
4.6	Kesimpulan	106
5	ANALISIS PELAKSANAAN DAN PENILAIAN	107
5.1	Pendahuluan	107
5.2	Fasa Pelaksanaan Pembelajaran Modul	107
5.3	Kebolehgunaan Modul	107
5.3.1	Kepraktisan Modul	108
5.3.1.1	Pelaksanaan Modul oleh Pengajar	109
5.3.1.2	Tahap pengajaran modul	111
5.3.1.3	Reaksi pengajar terhadap item dalam modul	113
5.3.1.4	Kefahaman Pelajar terhadap modul	114
5.3.1.5	Kemesraan modul kepada pengguna	115
5.3.2	Keberkesanan Modul	119
5.3.2.1	Keberkesanan MOBAWE	120
5.3.2.2	MOBAWE membantu pelajar	121
5.4	Fasa Penilaian Pembelajaran Modul	133
5.4.1	Elemen yang membolehkan MOBAWE dilaksanakan seperti yang dirancang	134
5.4.2	Masalah yang dihadapi oleh pengguna semasa pelaksanaan modul	139
5.4.3	Cadangan Penambahbaikan Modul	140
5.4.3.1	Tempoh pembelajaran sesuatu unit pelajaran	140
5.4.3.2	Penamaan Ujian Pencapaian Akhir (sumatif)	141
5.4.3.3	Latihan pengukuhan	141
5.5	Kesimpulan	142
6	RUMUSAN DAN CADANGAN	143
6.1	Pendahuluan	143
6.2	Rumusan Dapatkan kajian Fasa pertama: Reka Bentuk dan Pembinaan MOBAWE	143
6.2.1	Rumusan Komponen Utama MOBAWE	143
6.2.2	Rumusan Elemen Komponen MOBAWE	144
6.2.3	Rumusan Ciri Praktikal MOBAWE	145
6.3	Rumusan Dapatkan Kajian Fasa kedua: Penilaian Kebolehgunaan dan Penilaian Modul	146
6.3.1	Perbincangan Kebolehgunaan MOBAWE	146
6.3.1.1	Pelaksanaan modul oleh pengajar	146
6.3.1.2	Kefahaman Pelajar terhadap modul	147
6.3.1.3	Kemesraan modul terhadap pengguna	147
6.3.2	Rumusan Pencapaian objektif Keberkesanan MOBAWE	148
6.3.2.1	Mempelajari al-Quran	148
6.3.2.2	Kemahiran Penulisan dalam Bahasa Arab	148





6.3.2.3	Pendedahan mengenai tatabahasa	149
6.3.2.4	Meningkatkan kefahaman bacaan doa dan amalan harian	149
6.3.2.5	Meningkatkan motivasi untuk mempelajari bahasa Arab	149
6.3.3	Rumusan Penilaian Modul	150
6.3.3.1	Elemen MOBAWE yang membolehkan modul ini dilaksanakan seperti yang dirancang	150
6.3.3.2	Masalah yang dihadapi oleh pengguna semasa pelaksanaan modul	151
6.3.3.3	Cadangan Penambahbaikan Modul	151
6.4	Cadangan	152
6.4.1	Cadangan untuk pembinaan modul pembelajaran bahasa Arab	152
6.4.2	Penggunaan ayat suci al-Quran dalam modul	152
6.4.3	Penggunaan doa dan zikir	153
6.4.4	Penekanan tema komunikasi	153
6.4.5	Penggunaan kaedah pengulangan	153
6.4.6	Cadangan untuk kajian lanjutan	153
6.4.7	Peringkat asas kedua dan seterusnya	153
6.4.8	Penyampaian Modul khusus warga emas	154
6.5	Kesimpulan	154



RUJUKAN
LAMPIRAN
BIODATA PELAJAR
SENARAI PENERBITAN



155
168
169
171



**SENARAI JADUAL**

Jadual	Muka surat
2.1 Kaedah Asas Pengajaran Bahasa Arab	40
3.1 Komponen modul pembelajaran bahasa Arab untuk warga emas	50
3.2 Langkah bagi analisis reka bentuk dan pembinaan MOBAWE	54
3.3 Penglibatan peserta dalam fasa kajian	58
3.4 Kriteria penilaian dalam fasa kajian reka bentuk	58
3.5 Fasa Penilaian Formatif	60
3.6 Soalan yang membimbing penilaian prototaip	60
3.7 Soalan yang membimbing penilaian kepelbagaian modul dan keberkesanan	62
3.8 Soalan Temubual pengajar	64
4.1 Reka bentuk dan perincian komponen utama MOBAWE	71
4.2 Elemen komponen objektif MOBAWE	75
4.3 Elemen dalam komponen kandungan MOBAWE	76
4.4 Ungkapan komunikasi	80
4.5 Senarai kosa kata pinjaman dalam salah satu soalan latihan dalam MOBAWE	84
4.6 Teks atau kosa kata tambahan dalam MOBAWE	85
4.7 Kata hikmah dan peribahasa	86
4.8 Senarai tajuk sintaksis	87
4.9 Kekерapan kata ganti nama dalam al-Quran	88
4.10 Contoh arahan soalan untuk latihan kosa kata	91
4.11 Arahan Soalan Kosa Kata	92
4.12 Contoh Arahan Soalan Terjemahan	92
4.13 Contoh Arahan Soalan Komunikasi	93





4.14	Arahan Soalan kosa kata tajuk komunikasi	93
4.15	Contoh Arahan soalan sintaksis dan latihan	94
4.16	Pengenalan ayat mudah	95
4.17	Soalan bersumberkan petikan ayat al-Quran	95
4.18	Jadual ciri praktikal MOBAWE	96
4.19	Elemen objektif bagi MOBAWE berdasarkan cadangan panel pakar	100
4.20	Elemen kandungan bagi MOBAWE berdasarkan cadangan panel pakar	101
4.21	Elemen kosa kata tambahan bagi MOBAWE berdasarkan cadangan panel pakar	102
4.22	Elemen sintaksis dalam komponen kandungan bagi MOBAWE berdasarkan cadangan panel pakar	103
4.23	Contoh arahan soalan kurang sesuai	104
4.24	Contoh penambahbaikan arahan soalan	104
4.25	Pengesahan Pakar ciri praktikal	105
5.1	Senarai Soalan Yang Memandu Penilaian kepraktisan Modul	108
5.2	Soalan Yang Dibincangkan untuk menguji keberkesanan	120



**SENARAI RAJAH**

Rajah	Muka surat
3.1 Kerangka Konseptual Pembinaan MOBAWE	46
3.2 Model ADDIE bagi reka bentuk pengajaran	47
3.3 Kerangka Kajian	48
3.4 Bahan Pembelajaran Bahasa Arab Warga Emas	51
3.5 Proses Pengajaran & Pembelajaran Bahasa Arab Warga Emas	52
4.1 Komponen Utama MOBAWE	70
4.2 Elemen Dalam Komponen Utama MOBAWE	73
4.3 Bahan Pembelajaran	74
4.4 Elemen Objektif	74
4.5 Proses Pengajaran dan Pembelajaran	89
4.6 Contoh Arahan soalan sintaksis	94
4.7 Contoh dua bentuk penomboran	98
5.1 Soalan menguji kebolegunaan MOBAWE	108
5.2 Topik dan soalan dalam perbincangan mengenai kepraktisan modul	109
5.3 Topik dan soalan perbincangan mengenai keberkesanan modul	119
5.4 Soalan perbincangan mengenai penilaian modul	134



**SENARAI TRANSLITERASI****Huruf Arab**

ا
ب
ت
ث
ج
ح
خ
د
ذ
ر
ز
س
ش
ص
ط
ظ
ع
غ
ف
ق
ك
ل
م
ن
ه
و
ي

Huruf Latin

أ
B
T
Th
J
h
Kh
D
Dh
R
Z
S
Sh
s
d
l
z
ع
Gh
F
Q
K
L
M
N
H
W
Y





1. VOKAL PENDEK

Huruf Arab	Huruf Latin
	A
	I
	U

2. VOKAL PANJANG

Huruf Arab	Huruf Latin
اَ	a
اِ	i
اُ	u

3. DIFTONG

Huruf Arab	Huruf Latin
اَو	Aw
اَي	Ay
يَ	yy/i
وُ	uww/u



**SENARAI SINGKATAN**

DDR	<i>Design and Developmental Research</i>
MOBAWE	Modul Bahasa Arab Warga Emas
UITM	Universiti Teknologi Mara
UPM	Universiti Putra Malaysia
UIAM	Universiti Islam Antarabangsa Malaysia
USIM	Universiti Sains Islam Malaysia
U3A	<i>University of the Third Age y three</i>
IPTA	Institut Pengajian Tinggi Awam
PFSS	Penilaian Formatif Satu dengan Satu
PFFL	Penilaian Formatif Percubaan Luar



**SENARAI LAMPIRAN****Lampiran****Page**

A	MOBAWE muka depan
B	Muka depan beberapa Unit Pelajaran MOBAWE
C	Contoh Latihan dan latihan bersumberkan al-Quran
D	Pengesahan Transkripsi
E	Pengesahan Pakar Kualitatif
F	Contoh Transkripsi
G	Pengesahan Temu bual
H	Catatan Refleksi
I	Kehadiran peserta dalam Fasa Pelaksanaan





BAB 1

PENGENALAN

1.1 Pendahuluan

Bab ini akan menghuraikan beberapa isu utama yang berkaitan dengan pembelajaran bahasa Arab dalam kalangan warga emas sehingga membawa kepada penelitian kajian ini. Kemudian, bab ini akan membincangkan kepentingan mewujudkan satu bahan pembelajaran yang bersesuaian dengan warga emas. Reka bentuk kajian ini berasaskan keperluan dan pendekatan pembinaan yang mengambil kira aspek psikologi, sosial, dan tujuan pelajar warga emas belajar bahasa Arab.

1.2 Latar Belakang

Pembelajaran sepanjang hayat ialah satu proses yang amat penting dalam kelangsungan hidup seseorang dari kecil sehingga meniti usia tua. Ajaran Islam telah membuktikan bahawa menuntut ilmu ialah satu proses seumur hidup yang berterusan dan tidak bermakna. Hal ini dapat dibuktikan melalui kenyataan tersebut:



“tuntutlah ilmu dari buaian sehingga ke liang lahad”

Kesempurnaan pengabdian dan kepatuhan seseorang terhadap segala amanah yang dipertanggungjawabkan oleh Allah berkait rapat dengan kesempurnaan ilmu yang dimilikinya. Seseorang muslim tidak mampu untuk mendalami agamanya dengan sempurna melainkan sekiranya dia terlebih dahulu belajar dan mendalami bahasa Arab kerana hubungan antara kedua-duanya seperti hubungan dalam satu anggota tubuh (Taha 1994).

Sehubungan dengan itu, salah satu tumpuan pembelajaran dewasa dalam kalangan masyarakat muslim di Malaysia ialah pembelajaran bahasa Arab. Keinginan yang tinggi untuk mempelajari bahasa Arab dalam segenap lapisan masyarakat Islam di Malaysia semakin meningkat. Banyak bengkel, kursus, kelas bahasa Arab dan sebagainya telah diusahakan oleh pelbagai institusi untuk memenuhi permintaan ramai. Pembelajaran ini bukan sahaja terhad di masjid atau surau, malah ditawarkan oleh berbagai institusi pengajian tinggi, jabatan-jabatan, syarikat-syarikat, dan sebagainya. Lubna (2007), mendapati bahawa orang awam mempunyai kesedaran terhadap kepentingan bahasa Arab kerana bermanfaat untuk memahami agama, selain untuk keperluan semasa, minat, kerjaya dan sebagainya.





Perkembangan minat yang besar terhadap pembelajaran bahasa Arab telah mendapat tempat dalam kalangan orang awam dewasa, terutama golongan warga emas yang terdiri daripada pelbagai latar belakang. Minat warga emas untuk belajar bahasa Arab dapat dilihat apabila banyak daripada golongan ini yang mengikuti kelas Bahasa Arab, sama ada secara formal mahupun tidak formal. Menurut Che Radiah dan Raja Masittah (2011), golongan warga emas menjadi antara golongan utama yang mengikuti kelas pengajian bahasa Arab sama ada di masjid, surau, pusat pendidikan bahasa Arab awam mahupun swasta dan sebagainya.

Warga emas sangat berminat untuk menguasai bahasa Arab kerana mereka mempunyai keinginan yang lebih tinggi untuk menghayati agama dalam kehidupan pada usia emas. Bertitik tolak daripada kepelbagaian tujuan dan faktor pendorong untuk golongan warga emas mempelajari bahasa Arab, usaha yang bersistematik sangat perlu bagi merangka program khusus untuk golongan ini bagi meraikan kehendak dan keperluan sebenar mereka. Beberapa persoalan akan timbul apabila menyentuh pembelajaran bahasa dalam kalangan dewasa, khususnya warga emas, terutama sekali berkaitan dengan objektif pembelajaran, tahap kemampuan mereka, bahan pembelajaran dan proses pembelajaran yang bersesuaian.

1.3 Penyataan Masalah

Seiring dengan kesedaran yang meningkat dalam kalangan pelajar dewasa, terutama warga emas untuk mempelajari bahasa Arab, banyak modul atau bahan pembelajaran bahasa Arab telah dihasilkan. Meskipun begitu, kebanyakan modul yang berada di pasaran masih belum berupaya untuk memenuhi kehendak khalayak ramai (Suhaila et.al, 2012; Mohd Shahrizal et.al, 2012). Persoalan yang sering dihadapi ialah modul atau bahan pembelajaran yang terdapat pada masa ini mengabaikan aspek analisis keperluan dan tidak dibangunkan berdasarkan dapatan analisis keperluan pembelajaran bahasa Arab yang tersedia ada (Lazim, 2000; Anzaruddin, 2008; Najjah Salwa, et.al, 2012). Selain itu, sesetengah institusi atau pusat pengajaran bahasa Arab tidak berusaha untuk mewujudkan suatu program pembelajaran yang bersesuaian dengan tujuan dan keperluan warga emas untuk mempelajari bahasa Arab juga telah mengganggu minat dan kegigihan mereka untuk terus mengikuti pengajian tersebut (Che Radiah & Raja Masittah, 2011).

Aspek lain yang tidak boleh diabaikan ialah teori pembelajaran dewasa (*andragogi*) yang merupakan asas penting dalam pembinaan bahan pembelajaran kerana warga emas mempunyai banyak perbezaan dengan pelajar lain sama ada dari aspek fisiologi, psikologi, situasi kehidupan, latar belakang atau pengalaman. Aspek tersebut tidak boleh dipandang ringan, kerana jika tidak matlamat dan objektif pembelajaran tidak dapat dicapai seperti yang dihasratkan (Husaini, 2015). Sebahagian daripada buku atau rujukan yang digunakan tidak sesuai kerana aras pembelajarannya tinggi serta pendekatannya yang kurang bertepatan dengan tahap intelek dan fizikal mereka menjadi penyebab utama kepada penurunan jumlah kehadiran warga emas dalam kelas bahasa Arab. Hal ini dikatakan demikian kerana, bahan yang digunakan masih kurang sesuai serta pendekatan dan prinsip





pembelajaran dewasa (*andragogi*) tidak diambil berat. Walhal, setiap pengajar bahasa dan juga penggubal kurikulum dikehendaki memahami pendekatan dan prinsip belajar orang dewasa bagi menghasilkan bahan pembelajaran dan kaedah penyampaian yang menarik, berkesan dan tidak merencatkan minat mereka untuk belajar (Che Radiah et al., 2011). Knowles (1984) banyak menekankan pada 'iklim santai dan tidak formal' untuk memastikan kelangsungan dalam banyak situasi pembelajaran orang dewasa. Pelajar dewasa memerlukan satu proses yang fleksibel bagi memanfaatkan pengalaman mereka serta memanipulasikan semangat dan komitmen pelajar sekali gus para guru.

Antara masalah lain yang ketara dalam penyediaan modul atau bahan bahasa Arab ialah bentuk pendekatan tatabahasa yang digunakan dalam bahan pembelajaran bahasa Arab. Bahan yang digunakan kebanyakannya dirumitkan dengan aspek tatabahasa (Suhaila et al, 2012). Aspek tatabahasa Arab ditekankan atas keyakinan bahawa ilmu tatabahasa Arab merupakan ilmu yang paling penting sehingga tanpanya seseorang itu tidak mungkin memahami ajaran Islam (H. Salimuddin, 2007; Abdullah Rasihon, 2007). Walau bagaimanapun, aspek tatabahasa ini sebenarnya menyulitkan pemikiran orang awam yang belum mempunyai asas dalam bahasa Arab, apatah lagi bagi orang dewasa, khususnya warga emas (Che Radiah & Raja Masitah, 2011; Husaini, 2015).

Walaupun penulisan aspek tatabahasa tersebut cuba mengelak daripada menggunakan ayat dan istilah yang sukar kepada pembaca, namun huraian yang begitu padat dianggap kurang sesuai untuk diajarkan kepada orang awam yang berada pada peringkat awal pembelajaran, malah modul sedemikian dianggap tersasar dari fokus pembelajaran bahasa Arab. Penekanan kepada aspek tatabahasa bagi pelajar yang baru mula berjinak-jinak mempelajari bahasa Arab adalah tidak sesuai, bahkan boleh menurunkan minat mereka (Mohd Shahrizal et.al, 2012; Suhaila et.al, 2012).

Selain itu, masih banyak rungutan orang ramai mengenai kesukaran untuk mendapatkan bahan pembelajaran bahasa Arab yang bersesuaian untuk pelajar dewasa. Bahan pembelajaran bahasa Arab di pasaran untuk golongan dewasa masih boleh dikategorikan sebagai amat sedikit sekali. Tambahan pula bahan tersebut kebanyakannya kurang mengambil berat aspek psikologi, sosial, dan tujuan pelajar belajar bahasa Arab (Mohd Shahrizal et.al, 2012)

Masalah kesukaran mendapatkan modul atau bahan pembelajaran bahasa Arab yang sesuai untuk golongan ini telah dirasai bukan sahaja oleh pelajar dewasa dan pelajar yang berstatus warga emas, bahkan juga oleh para pengajar (Che Radiah & Raja Raja Masitah, 2011). Kebanyakan modul yang berada di pasaran juga banyak menyasarkan modul kepada pelajar institusi peringkat sekolah atau universiti tanpa menumpukan khusus ke atas pembinaan modul untuk warga emas. Sebagai contoh; beberapa usaha menyediakan modul pembelajaran secara sistematik untuk pelajar universiti telah dilakukan seperti Modul Asas Bahasa Arab Untuk Tujuan Ibadah (Mohd Phuzy, 2007) dan Modul Bahasa Arab Asas (Sainei, 2010). Walaupun kajian





ini melalui proses pembinaan modul seperti analisis, reka bentuk, pembinaan, pelaksanaan dan penilaian, tetapi modul ini hanya mengambil dapatan analisis keperluan dalam kalangan pelajar dewasa daripada penuntut universiti.

Di samping itu juga, aspek kandungan bahan pembelajaran juga didapati tidak selari dengan keperluan pelajar warga emas yang mempelajari bahasa Arab (Che Radiah & Raja Masitah, 2011). Aspek kesesuaian tema kandungan tidak mampu dikenal pasti tanpa proses awal, iaitu analisis keperluan. Jika kandungan modul terlalu banyak, ia kurang sesuai dengan tahap pelajar yang berada pada peringkat permulaan. Salah satu ciri modul pembelajaran yang diharapkan ialah dengan membanyakkan kandungan berkaitan ilmu ibadah seperti bacaan solat, doa dan zikir serta mengutamakan empat kemahiran utama bahasa Arab, khususnya kemahiran berkomunikasi dan membaca (Mohd Shahrizal et.al, 2012; Suhaila et.al, 2012).

Dalam hal ini, satu analisis keperluan pembelajaran bahasa Arab dalam kalangan warga emas telah dijalankan menjurus kepada faktor-faktor pendorong warga emas mempelajari bahasa Arab. Husaini (2015) telah berjaya mengenai pasti tujuan warga emas mempelajari bahasa Arab, disusuli dengan keperluan bahasa atau isi kandungan pembelajaran yang ingin dipelajari serta dikuasai oleh mereka, diikuti pula oleh saranan berkenaan penyampaian yang sesuai untuk diaplikasikan dalam sesi pengajaran dan pembelajaran terhadap golongan warga emas ini. Analisis keperluan yang dijalankan ini sangat bertepatan dengan pandangan para sarjana bahasa yang amat menekankan kepentingan melakukan kajian analisis keperluan dalam pembinaan suatu silibus atau program bahasa (Taba, 1962; Yalden, 1983; Richards, 1984; Schleppegrell, 1987; Brindley, 1989; Tu'aymah, 1989; Brown, 1995; Evans & Maggie, 1998; Anzaruddin, 2008; Nation & Macalister 2010; Che Radiah & Raja Masitah, 2011; Najah Salwa, 2013).

Kajian analisis keperluan Husaini (2015) mendapati bahawa tujuan warga emas mempelajari bahasa Arab berkait rapat dengan keperluan hakiki mereka pada usia emas yang terbahagi kepada tiga tujuan utama iaitu tujuan agama, komunikasi dan kemasyarakatan yang menjurus kepada sumbangan terhadap komuniti. Manakala dari sudut isi bahan pembelajaran yang ingin dipelajari oleh warga emas, kajian analisis tersebut mendapati bahawa kandungan yang ingin dipelajari adalah berkaitan dengan tema agama, komunikasi, unsur bahasa dan kemahiran bahasa. Kajian juga berjaya mengenal pasti strategi yang boleh digunakan dalam proses pengajaran dan pembelajaran bahasa Arab bagi warga emas. Salah satu dapatan penting kajian ialah warga emas suka mempelajari bahasa Arab menggunakan sebuah modul yang ringkas, mudah dan padat serta memenuhi matlamat, kehendak dan keperluan mereka.

Berdasarkan dapatan analisis keperluan ini, maka satu kajian khusus terhadap pembinaan dan penilaian modul untuk golongan ini perlu dibuat dan ia mesti bertepatan dengan citarasa, matlamat dan kehendak mereka mempelajari bahasa ini sebagaimana yang diperolehi daripada analisis keperluan. Justeru, kajian ini akan membina dan menilai modul bahasa Arab yang sesuai dengan keperluan pelajar





dewasa, khususnya warga emas berasaskan analisis keperluan yang telah dijalankan dan prinsip andragogi yang memenuhi kehendak warga emas. Modul ini sangat diperlukan untuk menjadi bahan alternatif kepada bahan sedia ada yang agak sukar dan tidak sesuai untuk orang awam yang berada pada peringkat awal mempelajari bahasa Arab.

1.4 Objektif dan persoalan Kajian

Kajian yang dijalankan dalam kajian pembinaan dan penilaian ini adalah kajian kajian pembinaan dan penilaian yang menggunakan pendekatan *Design and Developmental Research* (DDR) (Ritchey & Klein, 2007). Ia adalah satu bentuk kajian yang berasaskan kepada reka bentuk yang diperlukan untuk menyelesaikan sesuatu masalah. Secara umumnya objektif kajian ini adalah untuk membina dan menilai sebuah modul pembelajaran bahasa Arab untuk warga emas. Dalam proses pembinaan dan penilaian tersebut kajian melalui dua fasa. Fasa yang dimaksudkan ialah:

- a) Fasa Reka Bentuk dan Pembinaan
- b) Fasa Pelaksanaan dan Penilaian

Objektif kajian dijalankan mengikut Fasa Reka Bentuk dan Pembinaan serta Fasa Pelaksanaan dan Penilaian (Nurazan 2015, Mohd Ridhuan 2016). Modul ini dinamakan sebagai Modul Bahasa Arab Warga Emas (MOBAWE). Terdapat dua objektif berdasarkan pendekatan *Design and Developmental Research* (DDR) yang digunakan, dan setiap objektif adalah mewakili dua fasa yang dinyatakan di atas. Maka, objektif dalam kajian ini adalah seperti berikut:

1.4.1 Objektif Fasa Pertama

Mereka bentuk dan membina komponen, elemen dan ciri praktikal modul pembelajaran bahasa Arab (MOBAWE) berdasarkan analisis keperluan warga emas.

1.4.2 Persoalan kajian fasa pertama adalah:

- a) Apakah komponen utama modul pembelajaran bahasa Arab warga emas berdasarkan prinsip andragogi dan analisis keperluan
- b) Apakah elemen-elemen ciri-ciri praktikal dan berkesan dalam komponen utama modul pembelajaran bahasa Arab warga emas





1.4.3 Objektif Fasa Kedua

Mengukur dan menilai kebolegunaan modul pembelajaran bahasa Arab warga emas (MOBAWE).

1.4.4 Persoalan kajian fasa kedua ini adalah:

- Adakah MOBAWE praktikal dan mencapai objektifnya?
- Apakah masalah yang dihadapi oleh pengguna semasa pelaksanaan dan cadangan untuk penambahbaikan?

1.5 Kepentingan Kajian

Kajian ini perlu dijalankan bagi mengisi kekurangan bahan pembelajaran bahasa Arab yang dihasilkan secara saintifik. Bahan pembelajaran bahasa Arab yang tidak mengambil pendekatan yang bersesuaian dengan keperluan warga emas boleh menjadikan proses pembelajaran bahasa Arab bertambah sukar sehingga mereka tidak berpeluang mempelajari asas kemahiran bahasa Arab dengan baik dan sempurna. Oleh itu, modul yang dihasilkan ini mengambil berat mengenai prinsip pembelajaran warga emas agar mereka mendapat manfaat daripada ilmu bahasa Arab yang dipelajari.



MOBAWE adalah modul yang dibangunkan berasaskan analisis keperluan pembelajaran bahasa Arab dalam kalangan warga emas. Bahan yang dipersembahkan dalam MOBAWE mengetengahkan tema agama yang banyak memaparkan kosa kata dan teks daripada al-Quran dan Hadis. Tema komunikasi dan kemahiran berbahasa juga ditekankan sesuai dengan tujuan pembelajaran warga emas. Kajian ini dapat memberikan manfaat dan sumbangan kepada pelajar dewasa, khususnya warga emas. Tujuannya agar mereka mampu memiliki bahan pembelajaran yang sesuai dengan minat, konteks setaraf dengan tahap pemikiran mereka serta dapat memenuhi tujuan pembelajaran mereka.

MOBAWE juga melalui proses kajian pembinaan dan kajian yang bersistematik bermula dari fasa analisis, fasa reka, fasa pembinaan, fasa pelaksanaan dan fasa penilaian. Penilaian yang berterusan dilaksanakan di setiap fasa bermula dari fasa reka bentuk dan pembinaan. Setiap fasa akan mengumpulkan maklumat yang diperlukan untuk mereka bentuk, membina, melaksanakan dan menilai modul. Penilaian dikumpulkan dari pakar penilai, tenaga pengajar dan pelajar. Proses yang sistematik berasaskan kajian saintifik dalam setiap fasa akan melahirkan modul yang baik dan bersesuaian dengan keperluan warga emas.





1.6 Batasan Kajian

Kajian ini bertujuan untuk membina dan menilai modul asas bahasa Arab dengan memberi fokus kepada pelajar warga emas dan dibataskan kepada beberapa perkara berikut :

- 1) Kemahiran bahasa : Modul ini akan mendedahkan kepada empat kemahiran utama, iaitu kemahiran mendengar, bertutur, membaca dan menulis. Hal ini bagi membolehkan pelajar warga emas dapat mengaplikasikannya dalam pertuturan, bacaan dan penulisan mereka khususnya dalam amalan ibadah harian mereka. Walau bagaimanapun, memberi penekanan yang lebih kepada kemahiran membaca dan bertutur sesuai dengan keperluan warga emas dalam mempelajari bahasa Arab. Hal ini demikian kerana kedua-dua kemahiran ini lebih penting dan diperlukan oleh pelajar warga emas berdasarkan analisis keperluan yang diperolehi.
- 2) Unsur bahasa : unsur bahasa dalam modul ini ialah unsur fonologi, kosa kata, sintaksis dan gaya bahasa yang sesuai dengan tahap pelajar peringkat asas.
- 3) Tahap modul : Pembinaan dan penilaian modul ini terbatas kepada modul pembelajaran bahasa Arab tahap asas sahaja yang bertujuan sebagai modul rintis kepada modul seterusnya.
- 4) Unsur pelajar : Warga emas dalam modul ini mengambil kira umur 55 tahun ke atas sebagai syarat responden kajian. Hal ini sesuai dengan usia persaraan pilihan warga Malaysia, iaitu 55 tahun atau pilihan persaraan 56 tahun.



1.7 Definisi Operasional

Definisi operasional yang digunakan dalam kajian ini adalah seperti yang berikut:

1.7.1 Pembinaan

Merujuk Kamus Dewan (2010:188), istilah pembinaan bermaksud pembangunan atau penyediaan. Pembinaan modul bermaksud menghasilkan dan mereka cipta modul pengajaran, isi kandungan bahan pembelajaran dibangunkan meliputi bahan pembelajaran, latihan, bank soalan dan teknik menjawab soalan (Chin Hai Leng, 2009)

1.7.2 Penilaian

Menurut Kamarudin (2001), penilaian adalah satu aktiviti atau proses yang bersistematik untuk mendapatkan maklumat yang berguna bagi menentukan pencapaian sesuatu objektif pengajaran atau pembelajaran. Penilaian dalam kajian ini, mengukur keberkesanan penggunaan MOBAWE dalam pembelajaran bahasa Arab dalam kalangan pelajar warga emas.





1.7.3 Pembelajaran dewasa (Andragogi)

Andragogi berasal daripada perkataan Yunani. Perkataan ini adalah gabungan dua perkataan iaitu "*aner*" yang bermaksud dewasa dan "*agogos*" yang bermaksud ketua. Oleh itu andragogi adalah gabungan maksud kedua-dua perkataan tersebut yang bermaksud seni dan ilmu bagi membantu pembelajaran orang dewasa (Knowles 1980).

1.7.4 Warga emas

Erikson (1950) telah mengkategorikan dewasa kepada tiga tahap, iaitu dewasa awal yang berumur antara 18 hingga 40 tahun, dewasa pertengahan yang berumur antara 41 hingga 59 tahun, dan dewasa akhir atau warga emas yang berumur 61 tahun dan ke atas. Kerajaan Malaysia telah menetapkan dalam suatu dasar khusus untuk warga emas disebut sebagai; Dasar Warga Emas Negara. Warga emas telah didefinisikan sebagai mereka yang berumur 60 tahun dan ke atas. 59 tahun, dan dewasa akhir atau warga emas yang berumur 61 tahun dan ke atas.

Dalam kajian ini pengkaji telah menetapkan warga emas adalah daripada pelajar warga emas yang berumur 55 dan ke atas. Hal ini adalah demikian kerana, Jabatan Perkhidmatan Awam Malaysia telah menetapkan 55 tahun adalah merupakan peringkat umur persaraan pilihan bagi sesetengah individu di negara ini.

Di samping itu warga emas yang menjadi responden dalam kajian ini juga mempunyai kemahiran minimum membaca al-Quran atau menulis tulisan Arab yang asas.

1.7.5 Modul berteraskan Bahan

Satu pakej pengajaran dan pembelajaran yang lengkap dengan komponen pengajaran pembelajaran seperti objektif, bahan dan aktiviti pembelajaran, aktiviti penilaian dan arahan serta tatacara yang sistematik supaya pelajar dapat mengikuti setiap langkah bagi menguasai sesuatu unit pembelajaran dan dapat dijalankan secara individu (Koh, 1984)

1.7.6 Fasa

Fasa dalam kajian ini merupakan peringkat atau tahap dalam rangkaian sesuatu pembangunan modul pembelajaran, yang terdiri daripada fasa reka bentuk, fasa pembangunan, fasa pelaksanaan dan fasa penilaian.





1.7.7 Komponen

Dalam kajian ini komponen merupakan bahagian utama yang menjadikan modul pembelajaran lengkap atau sempurna.

1.7.8 Elemen

Elemen merupakan sesuatu yang menjadi bahagian dalam komponen modul.

1.7.9 Prototaip

Prototaip ialah draf modul yang digunakan dalam fasa pembinaan modul untuk mendapat pengesahan dari panel pakar.

1.8 Kesimpulan

Secara keseluruhannya, bab pertama merupakan latar belakang atau pengenalan kepada kajian yang dijalankan dengan mengemukakan perkara yang berkaitan dengan hala tuju serta aspek kajian. Bab ini menjadi rangka kerja utama dan menjadi panduan kepada pengkaji untuk merangka modul pembelajaran warga emas yang bersistematik dan berasaskan kajian saintifik.

